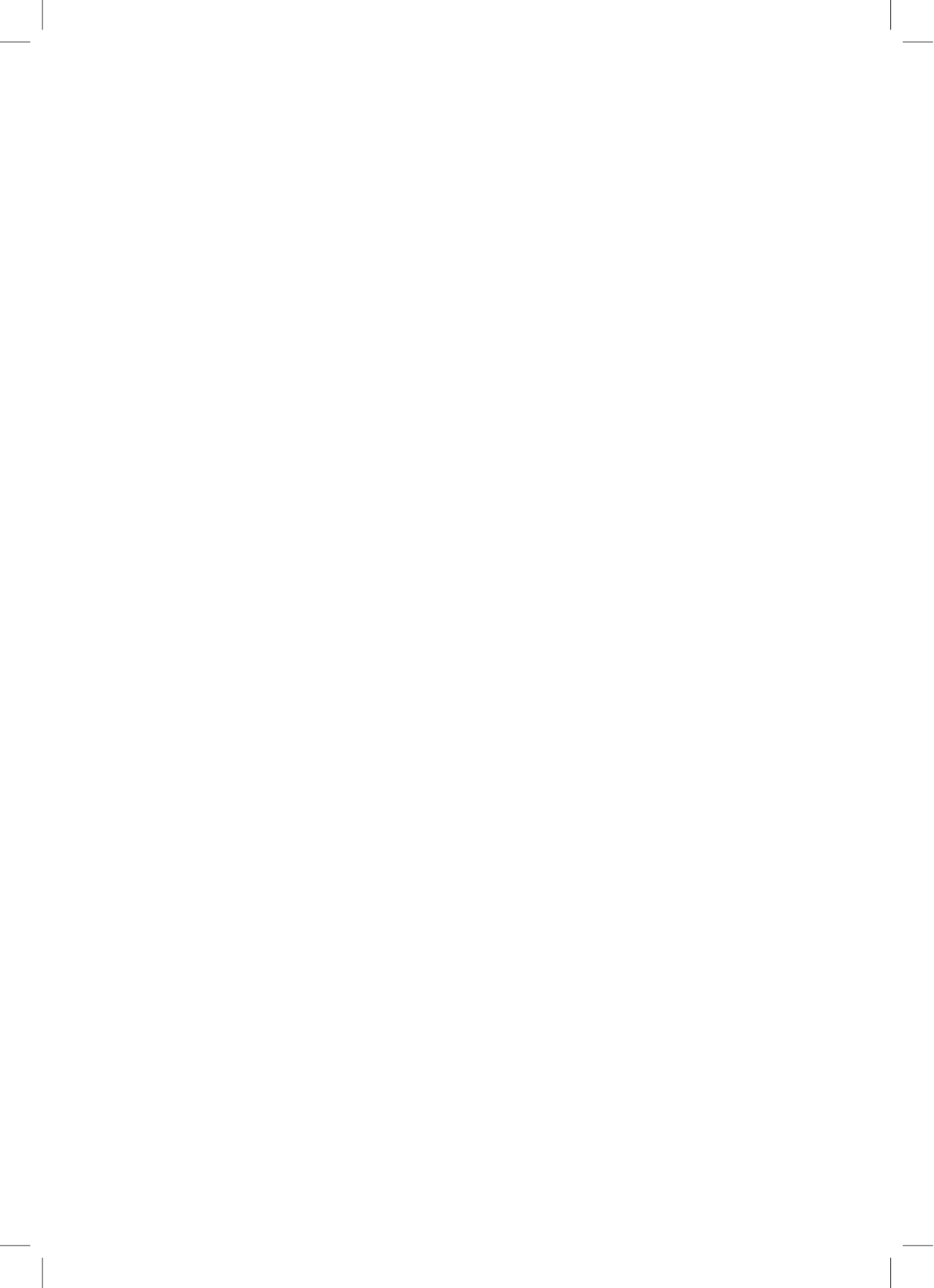

90. VÝROČÍ ZALOŽENÍ T.J. SOKOL BATELOV

1918–2008

*Rok 2008 byl pro naši tělocvičnou jednotu rokem jubilejním.
Před devadesáti lety, na sklonku roku 1918, byla v našem městečku
založena Tělocvičná jednota Sokol Batelov.*

*K tomuto významnému výročí vydává tělocvičná jednota brožuru,
kterou by chtěla oživit, doplnit a upřesnit údaje o tělovýchovném hnutí
v Batelově.*

*Snahou naší TĚ bylo, je a bude vytvářet podmínky pro harmonický
rozvoj osobnosti, upevňování zdraví, tělesné i duševní zdatnosti
a smysluplnému využití volného času dětí, mládeže i dospělých.*

*Uplynulo 90 let, doba, ve které se v životě každé organizace mnoho
odehraje, změní a vykoná.*

*Chtěli bychom i touto cestou poděkovat desítkám a stovkám sportovců,
funkcionářů, všem členům TĚ za reprezentaci naší jednoty, našeho
městyse, za obětavou práci ve prospěch všech jeho obyvatel.*

Výbor TĚ. Sokol Batelov

HISTORIE – ZALOŽENÍ TĚLOCVIČNÉ JEDNOTY

Je jisté, že v minulosti neexistovala žádná organizovaná tělocvičná činnost. Vždyť děti, mládež i dospělí otužovali svá těla celodenní nelehkou tělesnou prací. Až v devatenáctém století se začal ve světě, tedy i u nás, nejdříve ve městech, probouzet zájem o různé zájmové činnosti, o posilování těla, jakási cvičení. Následovaly první skupinky zájemců, kteří se začali scházet a svoje zájmy zdokonalovat. A to byl první náznak organizací, teda i organizací tělocvičných. Na našem území, součásti Rakousko-Uherska, se podařilo pánům Miroslavu Tyršovi a Jindřichu Fügnerovi kolem roku 1861 upoutat, přesvědčit a podchytit větší počet zájemců, usilujících o kulturu svého těla. 16. října 1862 společně dali těmto zájemcům jakási pravidla, řád a založili v Praze tělocvičnou jednotu Sokol. Název této organizace byl zcela jistě odvozen od síly, volnosti i odvahy známého ptačího dravce. Zakladatelé Sokola Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner se spřátelili roku 1859 na Křivoklátsku. M. Tyrš, narozený 17. září 1832 v Děčíně, byl doktorem filosofie, profesorem dějin výtvarného umění, poslancem zemského sněmu a poslancem říšské rady rakouské. Dal novému spolku ideu a program, organizační pravidla a tělocvičný základ. Vycvičil první cvičitelské sbory, vypracoval stanovy a řády pro veškeré druhy činnosti všech složek Sokola, vydával a řídil odborný časopis Sokol. V čele Sokola byl 22 let. Vyvrcholením jeho činnosti byl první sokolský slet v roce 1882, který osobně řídil. Tyrš tragicky zahynul 8. srpna 1884 v řece Achy v Tyrolských Alpách. Jindřich Fügner, narozený 10. září 1882 v Praze, odsuzoval, ač původem Němec, národnostní útlak v Habsburské monarchii. Byl členem obchodní a průmyslové komory, členem zastupitelstva města Prahy. Při ustanovení Sokola byl zvolen jeho prvním starostou. Svým nákladem zřídil a vydržoval sokolský hudební sbor, opatřil první tělocvičné nářadí, pronajal místnost na cvičení, později za veškeré své jmění vystavěl a zařídil první sokolovnu – nejmodernější a největší ve střední Evropě, která dodnes slouží svému účelu. Jeho příkladem vzniklo heslo: „Ni zisk, ni slávu“. Působil v Sokole pouhé tři roky.

Zemřel 15. listopadu 1865 v Praze. Po vzoru Prahy začaly ve městech vznikat postupně další sokolské jednoty. Ještě ve stejném roce vzniklo dalších devět sokolských jednot, v Brně, Čáslavi, Jaroměři, Jičíně, Kolíně, Kutné hoře, Nové Pace, Příbrami a Turnově. V roce Fügnerovy smrti, roku 1865, bylo již 20 sokolských jednot s 1950 členy. Vznikly také první sokolské jednoty v zahraničí v Lublani a v Americe ve městě St. Louis.

Jiná byla situace na venkově, teda i u nás v Batelově. Ze staré kroniky, kterou se podařilo objevit a kterou založil a do ní zapisoval Josef Postler, písař v továrně na sukna, cituji: „V době před světovou válkou nebylo žádné vhodné půdy pro zřízení Sokola v Batelově. Ač městyš, čítající před válkou 2038 obyvatelů – až na několik vesměs národnosti české – při samé hodně frekventované dráze leží, byl čistě klerikální doménou, jejímiž sloupy odvážní jednotlivci dlouho nemohli otrásti. V obci byly tři spolky favorizované mocnými obce, v jejichž čele stál starosta obce. Byli to: spolek válečných veteránů, spolek dobrovolných hasičů a velmi početný spolek katolických tovaryšů a jinochů. Občas fungoval spolek bez stanov tzv. divadelních ochotníků. Žádný jiný spolek nenašel v očích vládnoucích veličin obce milosti, všemožně zlehčován a znemožňován.“ Konec citátu.

Organizovaná tělocvičná činnost v Batelově je svými začátky spojena s místním odborem Národní jednoty pro jihozápadní Moravu. Místní odbor národní jednoty se podařilo, na popud učitelského okrsku založit v prosinci 1887 Rajmundu Ambrožovi, J. Petrákovi a A. Urbánkovi. Na Národní jednotu v Batelově, zabývající se hlavně přednáškami z českých dějin a divadlem, se obracely již založené tělocvičné odbory z Jihlavy, Třeště, Telče i Studené a nabízely pomoc při založení tělocvičného odboru v Batelově. 30. června 1905 se jim podařilo, spolu s místním odborem národní jednoty, uspořádat na zahradě u hospody „Na Mýtě“ veřejné vystoupení s koncertem.

Cvičily ženy s kužely, muži na dvou hrazdách, dvou bradlech a koni, prostná, k vidění byl dokonce i šerm. I přes úspěch a ohlas, kterého se cvičení dostalo, založit tělocvičnou jednotu se nepodařilo. Opět citát za zmíněné kroniky J. Postlera: „Muselo přijít něco mocnějšího, co by jednak zakořenělé předsudky odstrani-

lo, co by otrásl o dřímající duši obyvatelstva – zejména mladšího – co by alespoň nalomilo, když ne zlomilo všemohoucího upíra klerikalismu. A doba ta přišla. Světová válka a po jejím skončení mohutné nadšení nad získáním svobody a samostatnosti nabyté 28. října 1918 utvořilo vhodnou půdu pro zřízení Sokola. Nadšení lidu hned v první chvíli obratně podchyceno, by tajemná i zjevná nespokojenost lidu proti zámku i židům, nevybyla se ničáním majetku. Uspořádán mohutný průvod s hudbou a během týdne dva tábory lidu na náměstí“. Konec citátu.

To však neznamená, že by v Batelově nebyl zájem o tělocvik. Po ustavení dělnické tělocvičné jednoty v Třešti roku 1908 byla založena DTJ i v Batelově v hostinci U Jelínků 23. května 1909. Starostou nově založené organizace byl zvolen Josef Doležal, náčelníkem Josef Tůma. I bez náradí se cvičilo na zahradě u Mertů, později v sále hostince na radnici, chodilo na výlety, na zakoupeném poli ve Vršku zřízeno výletišť, cvičišť, na kterém byly pořádány i taneční zábavy. Místní DTJ měla dokonce odbor fotbalu, odbor sportovní, skautský, divadelní a hudební. Tělocvičná činnost v průběhu první světové války samozřejmě stagnovala i v Batelově. Ale ještě v únoru 1919 měla DTJ v Batelově 84 členů. Do jejich tělocvičné činnosti však zasáhla politika. Po roztržce v sociálně demokratické straně, k jejíž činnosti a politice DTJ nejvíce inklinovala, byla vytvořena federace tělocvičné jednoty, cvičební a organizátorská činnost však upadala, až byla zcela nahrazena mohutným nástupem Sokola.

První podnět k založení místního Sokola dal student techniky, syn pekaře Metod Zahradník – jako invalida zaměstnaný na velkostatku. Ten se spojil s učitelem Josefem Stránským a v listopadu 1918 uspořádali veřejnou schůzi, na které připomněli naši historii i české legionáře organizované v Rusku podle českých sokolů. Na schůzi promluvil i pozvaný starosta Sokola z Třeště dr. Dadák. Bezprostředně po této schůzi projevil zájem o založení a vstup do Sokola 93 občanů Batelova. Přihlásili se: A. a F. Bílkovi, N. Bílková, J. Cirhan, J. Čermák, F. a L. Doskočilovi, N. Dušková, Josef a Jan Doležalovi, O. Daniel, J. Dušek, J. Dederová, O. Herza, H. a M. Herzovi, F. a J. Havelkovi, R. Herza, K. Herza, M. Herza, R. Hamršmíd, A. Hamršmídová, J. a M. Herzovi, J. Koloušek, O. Křečan,

F. Košťál, J. Kučera, V. Kos, L. Košťálová, J. Kebrhel, A. Krejčí, Josef Kaňkovský, A. Košťál, A. Kopejka, A. Kšírová. P. Kapoun, A. Koniakovský, J. Maryška, K. Marek, F. a R. Novotní, L. Pachta, K. a F. Palánovi, J. Paul, K. a M. Palánovi, M. Popková, F. Pelikán, Leopold Pachta, J. Poster, A. Pachrava, V. Popok, V. Roháček, O. Berych, K. Salava, L. Švíkovský, J. Svoboda, A. Svěrák, F. Švejdo-
vá, L. Stejnek, J. Stejnek, R. Šejnostová, J. Severa, J. Stránský, F. Stoklasa, J. Svátek, M. a V. Šmídovi, F. Trávník, M. a T. Trojanovi, L. Vondráček, V. Vondrouš, J. Vacek, C. Víznarová, N. Vondráčková, Met. a M. Zahradníkovi. Schůze se zúčastnili i nejmenovaní zástupci obce a národní jednoty. Zájemci byli 8. prosince svoláni výše zmíněnými propagátory sokolské myšlenky na „Mýto“ k ustavující schůzi. Dostavilo se 47 zájemců, byl zvolen přípravný výbor, určena výše příspěvku, přečten návrh stanov, i když tyto již byly odeslány ke schválení, určeny nezbytné administrativní povinnosti, jako oznámení o založení jednoty Sokolské župě západní Moravy, okolním tělocvičným jednotám, objednání legitimací a podobně. Po uplynutí zákonem stanovených šesti týdnů byla svolána I. valná hromada nově vzniklé organizace. Konala se 5. ledna 1919 v sále hostince Na Mýtě. Přítomno bylo 57 zájemců o členství. Na valné hromadě byl zvolen již právoplatný výbor TJ Sokol v Batelově. Starostou místního Sokola byl zvolen učitel Josef Stránský, místostarostou Václav Vondrouš nebo Vilém Šmidt.

V tomto si zápisy odporují. V kronice je uveden jako místostarosta V. Vondrouš a v protokolu (zápisu ze schůzí) V. Šmidt. Dle kroniky byli členy prvního výboru TJ zvoleni: Oskar Herza, Antonie Janková, František Pelikán, Josef Koloušek, Oldřich Křečan, Josef Svátek, Ladislav Vondráček, Julie Herzová a Jindřich Paul. Náhradníky: Jan Stoklasa, Marie Herzová, Václav Roháček a Jan Bílek. Revizory Jan Doležal a Josef Doležal. Hospodáři: František Palán a Josef Stejnek. Podle protokolu byli členy výboru: O. Herza, A. Janková, F. Pelikán, J. Koloušek, J. Svátek, Metod Zahradník, J. Paul, Jan Doležal, Marie Herzová. Náhradníky: V. Roháček, F. Palán, L. Vondráček a L. Vondrouš. Revizory: Václav Popek a Jan Doležal.

Na vzácném dodnes zachovaném fototablu prvního výboru TJ jsou fotografie: Josefa Stránského, Václava Vondrouše, Anto-

nie Jankové, Metoděje Zahradníka, Ladislava Vondráčka, Oskara Herzy, Jindřicha Paula, Marie Herzové, Marie Popkové, Julie Herzové, Josefa Kolouška, Josefa Svatka, Františka Pelikána, Oldřicha Křečana, Františka Palána, Františka Košťála, Jana Bílka, Josefa Stejnka a Václava Roháčka.

Na valné hromadě byla odhlasována výše příspěvku:

- zápisné 4 Kč
- zakládající členové zaplatí 200 Kč (jednou provždy)
- činný člen 40 hal. měsíčně
- přispívající člen 6 Kč ročně

Na této výborové schůzi bylo také jednohlasně odhlasováno, aby pánové Jan a Karel Blankenstejnovi, Karel Czánský a Jan Hamlich nebyli přijati za členy jednoty, protože členem Sokola se nemohl stát příslušník neslovanského národa. Členem Sokola mohl být příslušník české, slovenské nebo jiné slovanské národnosti, nejméně osmnáctiletý. O přijímání členů rozhodoval výbor jednoty. Aby se někdo mohl stát řádným členem Sokola se všemi právy, musel mimo jiné ve zkušební době, zpravidla šestiměsíční, splnit všechny povinnosti, které sokolské ústředí stanovilo, a poté na vyzvání výboru jednoty vykonat členský slib. Ve zkušební době měli nově přihlášení členové stejné povinnosti jako členové řádní. Měli také stejná práva. Nemohli však nosit spolkový odznak, slavnostní kroj, nemohli hlasovat na valných hromadách a členských schůzích, nemohli volit a být voleni. Členové Sokola se oslovovali „bratře a sestro“ a zdravili se sokolským pozdravem „nazdar“. Mládež do 14 let byla v sokolském žactvu a do 18 let v dorostu. Byly objednány legitimace (300 ks u pana Melichara v Jihlavě), odznaky, návrh pásky na trikolóře „Batelov“ byl zamítnut. Ustanoven byl tzv. „sluha“ tělovýchovné jednoty. Stal se jím Rudolf Herza, obecní strážník, za odměnu 60 Kč ročně a pan Kříž jako „listonoš“. Ustanoven byl cvičitelský sbor, náčelník Oskar Herza, jeho zástupce Jindřich Paul, náčelník Marie Popková a místonáčelník Julie Herzová, jednatelem zábavního výboru byl zvolen V. Vondrouš.

ROK 1919–1941

Členové tělovýchovné jednoty cvičili i v zimě v kolně na hraběcí zahradě u kuželny hostince Na Mýtě, později v sále jmenovaného hostince. Nejnnutnější náradí hrazdu, bradla, kozu a žíněnky zapůjčila jednota jihlavská. Již v roce 1919 byla zakoupena vlastní žíněnka, kužele, bradla, můstek a stojany. Cvičenci naší tělovýchovné jednoty se zúčastňovali sportovních akcí pořádaných v Jihlavě, Třešti, Telči, v Dolní a Horní Cerekvi, Pelhřimově, dokonce i ve Znojmě. Značné finanční vydání bylo hrazeno přednáškami, besedami, pořádáním divadelních představení, večírků, plesů a zdařilých masopustních merend. V tomto roce byl založen na popud V. Vondrouše fond na výstavbu tělocvičny.

Sokolové se zúčastnili v dubnu sázení lípy svobody na náměstí, uspořádali přátelský večer na uvítání legionáře Leopolda Stejnk a na počest 28. října průvod všech batelovských spolků obce a vzorovou cvičební hodinu.

V roce 1920 měl místní Sokol 136 dospělých členů, 29 dorostenců, 13 dorostenek, 44 žáků a 35 žákyň. V tomto roce byla od velkostatku zakoupena zahrada u Mýta za 1000 korun. Cvičiště bylo po vykácení některých kaštanů upraveno, kůlna bývalé kuželny sloužila na uskladnění náradí. V dubnu byla na cvičišti vysazena pamětní lípa. Rok 1920 byl i v naší TJ ve znamení VII. všesokolského sletu. Z naší tělovýchovné jednoty se VII. sletu zúčastnilo 23 mužů – cvičilo 11, 14 žen – cvičilo 9. Všesokolský slet se uskutečnil v poválečném nedostatku potravin, a tak každá TJ měla za úkol dodat potraviny pro společné stravování v Praze. I tento úkol naše TJ splnila, dokonce pan Pelikán dodal do Prahy za tržní cenu 300 ks prasat. V srpnu se na pěkně upraveném cvičišti konalo v Batelově první okrskové cvičení. Za účasti okolních jednot a ministra pana Staňka cvičilo 66 žáků, 83 žákyň, 66 dorostenek, 78 dorostenců, 93 žen a 103 mužů. Cvičení doprovázela vojenská hudba z Jihlavy a jezdci na koních z Pelhřimova a Batelova. Tato akce byla jednou z nejzdařilejších i po finanční stránce. Čistý zisk činil 8045 korun. Na začátku tohoto roku přišla nabídka, aby tělovýchovné jednoty požádaly o udělení licence na „kinomatograf“.

Naše TJ nabídku akceptovala. Tělovýchovná jednota zatím neměla svůj sokolský prapor, příprava na jeho pořízení začala tím, že továrník pan Tomáš Novotný daroval jednotě vhodnou látku na jeho zhotovení.

Na valné hromadě konané dne 21. ledna 1921 byli zvoleni J. Stránský starostou, František Trávník místostarostou, František Doskočil náčelníkem a Františka Švejdová náčelníkem. Členy výboru TJ byli zvoleni: J. Koloušek – jednatel, J. Poster – zapisovatel, K. Jireš, J. Stejnek, J. Herzová, L. Švíkovský, L. Doskočil, J. Paul a František Pelikán. Na valné hromadě se znovu projednávala otázka cvičební místnosti, kterou si musí TJ pronajímat Na Mýtě od velkostatku. Mimo obvyklé aktivity – cvičení, besedy, večírky, taneční zábavy, ples – se naše TJ zúčastnila 16. května slavnosti odhalení pamětní desky na rodném domě legionáře, plukovníka Josefa Jiřího Švece (1883–1918) v Čenkově, po kterém byla nazvána celá sokolská župa. Podobná, neméně významná událost byla připravena tělovýchovnou jednotou ke stému výročí narození Karla Havlíčka Borovského, jehož vztah k Batelovu je všeobecně znám. Slavnostní předání pamětní desky se uskutečnilo symbolicky 28. října na tehdy ještě bezlesém „Vršku“. Slavnosti se zúčastnili zástupci okolních jednot i zástupci sokolské župy. Slavnostním řečníkem byl pan Rychnovský, vznik básně „Dumky“ vysvětlil starosta jednoty J. Stránský, Dumku recitovala paní učitelka Božena Bílková. Hymnu naší republiky zazpíval pěvecký sbor z Třeště. Pan továrník T. Novotný předal pamětní desku zástupcům obce. Slavnostní odpoledne bylo zakončeno večer divadelním obrazem „Mučedník brixenský“. Za pomoci dalších žen začínají práce na vyšívání praporu a ozdobné stuhy. Toto zajišťuje slečna Víznarová. Probíhají další jednání o naléhavém řešení cvičební místnosti, především v zimním období. Bratři Bílkové vypracovali náčrt Sokolovny. Podobný návrh předložil pan stavitel J. Podzimek z Třeště. Odhadem by náklady na výstavbu dosáhly 70 až 80 tisíc korun. Oba návrhy bude posuzovat stavební odbor naší TJ. Na mimořádné valné hromadě 16. prosince 1923 bylo definitivně rozhodnuto postavit vlastní sokolovnu. Každý člen TJ musel odpracovat zdarma 60 hodin nebo zaplatit jednorázový příspěvek 120 korun.

Pro naši TJ slavnostní rok 1924 začal 26. ledna tradičním sokolským plesem a 27. ledna valnou hromadou. Protože se jedná opravdu o výjimečný rok v životě sokolské jednoty v Batelově, bude popsán podrobněji:

- 21. dubna – tělocvičná akademie
- 11. května – okrskový výlet na Čerřínek
- 10. června – veřejné cvičení v Hodicích – účast 7 mužů, 5 žáků, 2 dorostenky, 1 dorostenec a 4 žákyně.
- 22. červen – veřejné cvičení ve Štokách – 18 cvičících
- 5.–6. červenec – župní slet v Třebíči – z naší TJ prostná cvičilo 10 mužů, 6 žen, 5 dorostenců a 4 dorostenky. Ve slavnostním průvodu pochodovali 4 muži již s naším vlastním praporem.
- 27. červenec – veřejné cvičení v Horních Dubenkách
- 21. září – mimořádná valná hromada s volbou delegátů župy
- 28. září – velký svátek naší jednoty – otevírání vlastní sokolovny. Oslavy začaly již v předvečer sehráním divadelní hry „Domov a víra“
- 29. září – v šest hodin ráno budíček. Odpoledne ve 14 hodin slavnostní průvod z Rácovské ulice. V čele průvodu 8 členů jízdy z Pelhřimova, následovaly 4 ženy v národních krojích, 40 žáků a 32 žákyň v sokolských krojích, 12 žen rovněž v sokolských krojích a dalších 38 nekrojovaných žákyň, dorostu a žen. Dále pochodovala a průvod doprovázela místní hudba, starosta a náčelník TJ, krojovaní praporečníci s prapory Batelova a Jihlavy. Dále hosté – zástupce ČOS Karel Wagner, župní náčelník Jan Máchal, župní starosta Jaroslav Červený, okrskový náčelník Vidlák, okrskový vzdělavatel Kočí, dalších 38 krojovaných mužů, 6 skautů z Třeště, 42 dorostenců, dorostenek a 58 mužů. Na cvičišti u sokolovny byla zahrána státní hymna a proběhlo slavnostní předání klíčů od sokolovny do rukou starosty tělocvičné jednoty

J. Stránského. Následovala prohlídka sokolovny, veřejné cvičení, i přes nepřízeň počasí cvičilo 215 cvičenců. Slavnostní den byl zakončen taneční zábavou – poprvé ve vlastním sále. Stavbu sokolovny řídil a provedl místní zednický mistr Jan Doležal a druhé největší práce tesařské a truhlářské provedl Antonín Bílek. Skutečné finanční náklady na stavbu sokolovny dosáhly částky 62 702 korun. Majetek TJ před zahájením stavby činil 32 000 korun. I přes všemožné dary finanční i materiální, např. město Pelhřimov – dřevo za 420 korun, povozy místních rolníků, Josef Kaňkovský č.p. 16 – kámen, T. Novotný – písek a škvára, finanční dary členstva ve výši 13 103 koruny, finanční dary ostatních občanů 10 626 korun, atd., byla nutná půjčka u místní Občanské záložny ve výši 10 000 korun. Tato půjčka se postupně splácela až do roku 1946.

- 15. října – pohřeb náhle zemřelého náčelníka sokolské župy v Třebíči – zastoupení 3 muži s praporem.
- 28. října – divadelní představení „Na rodné hroudě“
- 31. prosince – silvestrovská taneční zábava „Na Mýtě“

V roce 1925 obdržela TJ Sokol první finanční příspěvek z ministerstva zdravotnictví a tělesné výchovy ve výši 5 000 korun. Do tělocvičny byly zakoupeny kruhy za 1000 korun.

VIII. všesokolského sletu v Praze na přelomu června a července 1926 se zúčastnili z naší TJ: Josef Poster, Antonín Stoklasa, František Svatek, Jan Zeman, K. Čánský, L. Frauknechtová, M. Zemanová, M. Doležalová, L. Včelařová, J. Pelikánová, L. Oraná, C. Doskočilová, Z. Doležalová, J. Stránská, L. Krpálek, J. Dušek a A. Trávník. V tomto roce bylo v tělovýchovné jednotě 97 mužů a 17 žen.

Rok 1927 byl, mimo obvyklých aktivit, zajímavý pro naši TJ tím, že byly k sokolovně přistavěny záchody a šatna. Pro celý Batelov však bylo důležitější získání licence nutné pro promítání filmů. Pod názvem „Bio Sokol“ zahájil biograf svoji činnost 5. června

filmem „Dobry voják Švejk“. Bio vedl J. Stránský, prvním jednatelem byl zvolen Jan Šiman, operátorem Jan Zeman, pokladníkem František Doležal a Josef Stejnek. TJ se však znovu zadlužila. Náklady na zřízení kina činily 45 000 korun. Promítalo se v sobotu, později pouze v neděli. 228 sedadel se vždy po představení muselo „uklidit“ k zadní stěně tělocvičny. Bylo rovněž nutné vyřešit otázky elektrického proudu, protože v té době ještě nebyl Batelov elektrifikován.

V sokolovně se cvičilo při „petrolejce“ a později při světle acetylenové lampy. Vše vyřešila malá vodní elektrárna pana hraběte na Zámeckém rybníku. Ta zásobovala a osvětlovala elektrickým proudem v té době zámek, velkostatek a Mýto.

V červnu 1928 vítali dva krojovaní muži a ženy naší jednoty v Telči pana prezidenta T. G. Masaryka. V tomto roce je v protokolu zajímavý zápis. Cituji: „Zahrada se povoluje fotbalovému klubu Union ku tréninku do odvolání za předepsaných podmínek. Povoleno pouze pro členy Sokola. Po dobu zrání ovoce se kopaná zakazuje.“ Konec citátu.

Na valné hromadě 28. ledna došlo ke změně v řízení tělocvičné jednoty. Dlouholetého starostu Sokola J. Stránského nahradil nově zvolený Josef Koloušek. Místostarostou jednoty byl zvolen Václav Roháček. Členy výboru byli: Antonín Tomáš, František Řehoř, Karel Palán, František Kotoun, Jan Zeman, Oldřich Křečan, Jindřich Paul a František Doležal. Místní školská rada požádala TJ o propůjčování tělocvičny pro cvičení žáků. Toto bylo kladně vyřízeno.

Na valné hromadě 19. ledna 1930 dochází opět ke změnám. Opětně zvolený starosta Josef Koloušek funkci nepřijímá. Starostou byl tedy navržen a zvolen Václav Roháček, místostarostou Jindřich Paul.

Valná hromada konaná 18. ledna 1931 zvolila novým starostou TJ Antonína Kožešníka a místostarostou Josefa Kolouška. Na IX. Vsesokolském sletu v roce 1932 cvičilo z naší TJ 13 žen, 9 mužů, 6 dorostenců a 3 dorostenky. V létě 1932 požádal pan hrabě Blankenstein o odprodej části sokolské zahrady pro zlepšený přístup k „Mýtu“ s tím, že nebude-li mu vyhověno, přeruší dosud bezplatnou dodávku elektřiny pro kino. Tuto závažnou věc projednávala

mimořádná valná hromada, která po skvělém proslovu bývalého starosty TJ J. Stránského rozhodla žádaný pozemek neprodat, ale projednat s panem hrabětem jeho pronájem. Po vyjednávání došlo ke kompromisu a dohodě. Sokolové odstraní boudu u „Mýta“, bude nahrazena plotem po celé délce Mýta a 4 metry široký pruh bude hraběti pronajat na dobu 10 let za 200 korun ročně. TJ bude platit 15 korun za odebraný elektrický proud ročně a 15 korun za opotřebování strojů.

Roku 1934 opět změna ve vedení tělocvičné jednoty. Starostou byl zvolen Antonín Tomáš, místostarostou zůstává Josef Koloušek, který je zároveň matrikářem. Výbor TJ tvořili: J. Paul – jednatel, Jelena Machová – zapisovatelka, J. Dušková – pokladní, L. Čihák – účetní, má na starosti odznaky pásky, Jaroslav Doležal – hospodář, knihovník a novinář, František Doležal – kronikář, zdravotník a archivář. Pořadatelský odbor řídí Antonín Samohrt, kino odbor Otakar Herza, loutkový odbor J. Machová, tiskovým referentem byl zvolen Jan Šiman. Stav členstva: 60 mužů a 29 žen.

Na valné hromadě 13. ledna 1935 byl místostarostou zvolen Jan Šiman. Mimo jiné se řešil finančně ztrátový provoz kina. Od roku 1931 byly zaváděny v republice zvukové filmy. Naše jednotka však zvukovou aparaturu nemohla z finančních důvodů zakoupit. Návštěvnost němých filmů velmi poklesla, takže činnost kina byla dočasně pozastavena, ale na podzim 1935 se opět 1x za měsíc promítá.

Na valné hromadě roku 1936 došlo ke změně pouze ve funkci místostarosty, do které byl zvolen František Pelikán. Stejně jako v minulých letech uspořádala jednotka, mimo jiných aktivit, na sokolské zahradě večerní tělocvičnou akademii, zúčastnila se okrskového cvičení v Jihlavě, župního sletu ve Znojmě a veřejného cvičení v Kostelci.

V následujícím roce 1937 řídili tělocvičnou jednotu starosta Antonín Tomáš, místostarosta František Bílek, náčelník František Doležal, náčelní Marie Doležalová, vzdělavatel Jan Šiman, který byl od roku 1936 starostou Batelova. Výbor TJ tvořili: A. Dvořák, J. Paul, J. Koloušek, O. Herza, A. Kuličková, M. Dušková, J. Policar a J. Jirešová. Náhradníky byli: J. Pelikán, J. Ježek, J. Zeman a F. Palán. V tomto roce bylo zahájeno připojení sokolovny na ve-

řejnou elektrickou sítí a rozvodem elektřiny v sokolovně byl pověřen Jan Pelikán.

Již nepotřebné elektrické vedení z hraběcí elektrárny bylo prodáno škrobárně v Batelově, sloupy vydraženy. Takto se získalo 870 korun. K uctění památky zesnulého prezidenta T. G. Masaryka byl uspořádán 26. 10. 1937 štafetový tzv. rozestavný běh z Prahy, od Tyršova domu, bývalého Michnova paláce (stará zbrojnice). Ten byl zakoupen již v roce 1921 od města Prahy. Jeho slavnostní otevření 24. května 1925 bylo zahájeno průvodem 15 000 sokolů a ve stejném roce se v něm konal, pod záštitou prezidenta Masaryka, mezinárodní olympijský kongres. Naši jednotě při tomto celostátním běhu připadl úsek z Dolní Cerekev přes Batelov až na kopec Hanzalka, kde štafetu přebírala Třešť. Muži mají běžet 200 m, ženy 80 a dorost 60 m. Z Jihlavy poběží štafeta 28. 10., přes Batelov asi v 11:30 hodin. Dobrá organizace a 100% účast členů jednoty – to je hodnocení celé akce zakončené oslavným večerem v sokolovně.

Členské schůzi 11. listopadu 1937 byl přítomen župní zmocněnec pan Pravda. Ze zápisu z této schůze cituji: „Sokol slaví v příštím roce 20. výročí samostatnosti X. všesokolským sletem, na kterém chce ukázat světu, že chce bránit republiku a 28 000 mužů předvede novinky. Je třeba rozšířit řady sokolstva, je třeba, aby v každém městě, vesnici a každé rodině byli připraveni pro brannost národa a bude-li třeba, též hájit naši svobodu, jako za světové války byli sokolové zakladateli legií.“ Konec citátu.

V listopadu – 17. 11. 1937 – byla uzavřena dohoda o pronájmu biografu panu p. Aloisu Lhotskému na 4 roky za 1500 korun ročně. Nájemce pořídí novou zvukovou aparaturu, veškeré zařízení po uplynutí nájemní smlouvy případně bezplatně naší jednotě. Promítání s novou, již zvukovou aparaturou začalo 25. prosince filmem Fidlovačka. Na výborové schůzi 1. prosince 1937 byly sokoly vzpomenuto zemřelého batelovského významného rodáka, který dlouhá léta pracoval v sokolském hnutí, dr. Karla Weignera. Zemřel 20. 11. 1937 v Praze, ve věku 63 let.

Na X. všesokolském sletu roku 1938 cvičilo z naší jednoty 11 žen, 10 mužů, 7 dorostenek a 8 dorostenců. Ani v době okupace naší republiky nebyla činnost Sokola přerušena. Cvičily a praco-

valy všechny složky a odbory. Omezení svobody se projevilo zatím pouze v biografu, kde tištěné programy musely být dvojjazyčné, hlášené gestapu a Okresnímu úřadu v Jihlavě, ale také zákazem tanečních zábav a dalších kulturních akcí, které byly zdrojem financí.

Poslední valná hromada, před úplným zákazem činnosti Sokola, se uskutečnila 12. ledna 1941. Jednota měla 80 dospělých členů, 58 mužů a 22 žen. Ve volbách byl zvolen starostou Antonín Tomáš, místostarostou Bohumír Bláha, náčelníkem a archivářem František Doležal, náčelnicí Marie Doležalová, vzdělavatelem Jan Šimon. Do výboru jednoty byli zvoleni: Božena Bílková – loutkářský odbor, František Bílek, Alois Dvořák – pokladník a knihovník, František Doubek – hospodář, Otakar Herza – bioodbor, Jaroslav Policar – pořadatelský odbor, Václav Roháček – jednatel, Antonín Vařbucha – matrikář, dr. Rudolf Kopáček – zdravotník.

Poslední zápis za schůzí výboru TJ je z 5. 3. 1941 za účasti starosty tělovýchovné jednoty A. Tomáše, B. Bláhy, F. Bílka, O. Ghety, A. Dvořáka, V. Roháčka, J. Policara, F. Doležala, F. Doubka, J. Šimona, J. Pelikána, A. Šuhaje, J. Šuhaje, M. Doležalové a B. Bílkové. Další „protokoly“ – zápisy ze schůzí výboru místní TJ Sokol již neexistují, pokračují až v roce 1945. Po okupaci naší republiky a protektorátu Čechy a Morava byla 12. 4. 1941 veškerá činnost Sokola na celém území republiky zastavena v důsledku zapojení sokolů do odbojové činnosti a 11. 10. 1941 Sokol rozpuštěn a veškerý jeho majetek byl zabaven. Nahrazen byl tzv. Kuratoriem pro výchovu mládeže, které mělo za úkol převychovat českou mládež v nacistickém duchu. I přes zákaz se však v sokolovně cvičilo, především zásluhou F. Doležala a jeho manželky Marie. V průběhu války bylo, podle neúplných zpráv z roku 1947, 12 429 sokolských příslušníků vězněno a 4042 jich bylo popraveno a umučeno. Za německé okupace byli z naší TJ vězněni B. Bláha – 22 měsíců a J. Šiman – 5 měsíců.

ROK 1945–1951

Po osvobození naší vlasti pokračovali sokolové v přerušené činnosti. První výborová schůze se konala již v červnu 1945. Řešila hlavně otázku navrácení majetku jednoty zpět do rukou sokolů. Následně v červenci převzetí kina od nájemce A. Lhotského, který již neměl o provoz kina v sokolovně zájem. Z protokolu, který máme k dispozici, ze dne 19. září 1945 vyplývá, že opět cvičí v sokolovně všechny složky, jednota má 84 členů – 64 mužů a 20 žen. Úspěšnou činnost dokládá okrskové cvičení uskutečněné 18. května 1947 u nás v Batelově. Již ráno uklízeli muži a ženy náměstí, připravovali cvičiště. Dopolední zkouška cvičení dopadla dobře. V 9 hodin přijel zvláštní vlak se cvičenci z celého okrsku, na nádraží je vítala místní kapela. Odpoledne začalo slavnostním pochodem. Z Rácovské ulice pochodovalo 2000 cvičenců vlajkami vyzdobeným náměstím až na sokolské cvičiště. Čestná krojovaná četa sokolů vpochoďovala na cvičiště se státní vlajkou a prapory jednotlivých tělovýchovných jednot. V jejím čele náš starosta A. Tomáš. Po zaznění státní hymny již začala jednotlivá cvičení. Všechna vystoupení byla odměněna bouřlivým potleskem. Kromě zástupců naší sokolské župy byla přítomna také místonáčelnice ČOS Bláhová z Prahy, která nešetřila chválou na adresu naší TJ. O zdar celé akce se zasloužili všichni členové TJ, velkou měrou J. Pelikán bezchybnou instalací elektrického proudu a rozhlasu i H. Puchtová hudebním doprovodem ke všem cvičením.

Všesokolského sletu v roce 1948 se z naší tělocvičné jednoty zúčastnilo 12 mužů, 19 žen, 11 dorostenců a 13 dorostenek. Úspěšnou činnost Sokola dokládá i v tomto roce vydávaný místní časopis Zpravodaj.

Po únoru 1948 začali komunisté, kteří se v republice uchopili moci, zasahovat i do řízení Sokola a tělovýchovy. Nejdříve vytvořením akčních výborů a sjednocením tělocvičných spolků tak, aby měly nad mohutnou silou a množstvím, především sokolů, snadnější kontrolu. 19. března 1948 bylo prostřednictvím ČTK vydáno prohlášení: „Rozhodnutím Ústředního akčního výboru národní fronty ze dne 27. 2. 1948 splynou veškeré tělovýchovné organizace,

svazy, spolky, kluby a všechny jejich složky v jedinou celonárodní tělovýchovnou organizaci Sokol“. Předseda vlády K. Gottwald ujišťoval sokoly, že právě Sokol bude základnou všech tělovýchovných organizací. Bohužel, stejně jako další své sliby, ani toto nedržel.

Slavnostní vyhlášení sjednocené československé tělovýchovy v Sokole bylo provedeno 31. 3. 1948 ve Smetanově síni Obecního domu v Praze. Vrcholily přípravy na jedenáctý všesokolský slet. Politická situace v republice však byla velmi napjatá. Prezident Dr. E. Beneš stejně jako miliony lidí v republice nesouhlasil s kroky a směrem, kterým se vydala komunistická vláda v čele s K. Gottwaldem. Odmítl podepsat novou, komunisty sestavenou, ústavu republiky. V ruchu sletových příprav podepsal 2. června abdikací listinu, která byla oznámena 7. června 1948. V pondělí 14. 6. byl ve Vladislavském sále Pražského hradu zvolen novým prezidentem republiky Klement Gottwald.

Od pátku 18. do neděle 20. června se konal jedenáctý všesokolský slet žactva, na kterém vystoupilo 90 531 cvičenců. Již 19. června došlo k první sletové demonstraci, když při odchodu cvičenců tito provolávali spolu s diváky slávu prezidentu Benešovi. Stejně volání se ozývalo i po vystoupení dorostu a protesty vyvrcholily po vystoupení 126 887 dospělých ve dnech 30. 6. až 8. 7. Odpor proti komunistickému režimu se nejvýrazněji projevil průvodem členstva 6. července. Nejen provoláváním protikomunistických hesel, ale také tím, že před čestnou tribunou s představiteli státu, v čele s K. Gottwaldem, členy diplomatického sboru a novináři pochodovali cvičenci mlčky a s odvrácenou hlavou, se sokolskými prapory, které nesklonili a nevzdali čestné tribuně obvyklou počtu. Gottwaldova reakce se dostavila ihned po průvodu. Přímo za sletového průvodu bylo pozatýkáno 200 sokolů a ještě týdně po sletu bylo možné potkat sokoly vracející se ve slavnostních sokolských krojích z vězení.

Sekretariát ÚV KSČ označil slet za nezdařenou protistátní manifestaci a rozhodl, že v Sokole musí být provedeny „čistky“. Byl kritizován nepřátelský postoj sokolů vůči vystupujícím zástupcům ROH i Dělnické tělovýchovné jednoty a „chlad“ vůči sovětské delegaci. Gottwald na závěr zasedání ohlásil, že je třeba ukázat so-

kolům tvrdou ruku a doplnil: „Ať raději Sokol nefunguje, než aby fungoval proti nám“. Sokolská „očista“ začala zbavováním funkcí v jednotlivých sokolských župách. Aby pokoření Sokola bylo dokonalé, bylo nařízeno svolání valného sjezdu České obce sokolské, kterým byla zrušena usnesení předchozího sjezdu z roku 1947, potvrzena bezpodmínečná poslušnost komunistické straně a zahájena nová cesta sokolstva. Tělesná výchova a sport v republice budou nadále řízeny přímo státem. Rozhodnutí o zestátnění tělovýchovy a sportu bylo vyhlášeno 19. prosince 1952. Jméno Sokol bylo pro celou organizaci zrušeno a zůstalo pouze ve vesnických tělovýchovných jednotách jako Dobrovolná sportovní organizace Sokol.

I v naší TJ se tyto politické změny projeví. Účast na všesokolském sletu nejvíce pocítily z naší tělocvičné jednoty především tehdejší dorostenky. K 8. říjnu 1948 byly dle matriky jednoty po předchozích „pohovorech“ na MNV v Batelově ze Sokola vyloučeny: Vlasta Doležalová, Jenovefa Hamršmídová, Věra Hradecká, Jindra Ježková, Ladislava Kyselová, Danuše Macháčková, Božena Němcová, Jiřina Nováková a Jiřina Tesařová.

V roce 1950 byly všechny sportovní spolky a kluby v Batelově začleněny do TJ Sokol. Za naši jednotu podepsal začleňující protokol tehdejší starosta Sokola Josef Koloušek.

Tím byla vlastně činnost TJ Sokol Batelov jako samostatné jednoty ukončena.

Protože na místní tělocvičné akademie se muselo vždy stavět provizorní pódium, bylo rozhodnuto v roce 1949 k sokolovně přistavět jeviště včetně prostoru pro hudebníky, asi 50 metrů čtverečních. Tím se sokolovna prodloužila o 6 m. TJ Sokol měl v tomto roce 94 členů, 63 mužů, 31 žen a 92 členů dorostu a žactva.

Během roku 1951 bylo k sokolovně přistavěno předsálí se šatnami a pokladnou pro kino, nad ním nástavba s promítací kabinou. Byla rovněž postavena kamenná podezdívka plotu podél silnice.

V této době byl založen v Batelově druhý sportovní klub SK Batelov, zaměřený pouze na fotbal.

Zájemci o tělovýchovu v Batelově v dalším období již pod řízením ČSTV se o její činnosti dozvědí v příloze této publikace případně v Dějinách Batelova.

ROK 1989–2006

Rok 1989, zejména jeho závěrečné měsíce byl bohatý na politické a celospolečenské změny v naší republice. Tyto změny se samozřejmě nevyhnuly ani tělovýchově. V lednu 1990 odstoupil předseda ČSTV a celý výbor. Byla ustavena Asociace tělovýchovných jednot a obnovena organizace Sokol.

V naší TJ proběhla anketa na přejmenování jednoty. V říjnu navštívili výbor jednoty zástupci Sokola s návrhem, abychom vstoupili do jejich řad a pokračovali tak v tradice Sokola v Batelově. Výbor TJ rozhodl ponechat na vůli stávajících členů jednoty rozhodnutí, pod jakou vyšší organizací chtějí tělovýchovu provozovat. Na výroční schůzi v roce 1990 došlo pouze ke změně názvu tělovýchovné jednoty na Sportovní klub Batelov. Pod tímto novým názvem byla TJ registrována na MV v Praze 15. října 1991.

Dochází k útlumu zájmu o organizované cvičení. Klub měl 238 členů, aktivně pracoval pouze oddíl kopané, kterému se podařilo vyhrát okresní přebor a postoupit do krajské soutěže, oddíl turistiky a oddíl ZRTV. Oddíl kopané hraje od tohoto roku na hřišti nově otevřeného sportovního areálu v centru Batelova. Žádnou činnost neprojevovaly oddíl házené a ledního hokeje. Po dalším návrhu zástupců ČOS o zařazení naší TJ do jejich řad byla svolána mimořádná výroční schůze, na které byl zjišťován zájem členů SK o vstup do této organizace. Hlasováním bylo rozhodnuto zůstat pod ČSTV s názvem SK Batelov. Zástupci ČOS po tomto našem záporném stanovisku trvají na uplatnění majetkových práv, navrácení původního majetku Sokola Batelov, včetně sokolovny, České obci sokolské. I toto bylo našimi členy odmítnuto. Zástupci ČOS se snažili z bývalých členů Sokola obnovit v Batelově organizaci Sokola. Jediným zájemcem o obnovení sokolské organizace byl náš člen Z. Dederá, ostatní odmítli. Přesto byla TJ Sokol Batelov zaregistrována dne 29. června 1991, starostou se stal Z. Dederá, měla 8 členů důchodového věku.

Náš spor s ČOS, podobně jako s řadou dalších tělovýchovných jednot, bude řešen soudní cestou. Z vedení naší TJ odstupuje předseda P. Policar i místopředseda S. Šprinar. Tělovýchovnou

jednotu řídí přípravný výbor v čele s Ing. J. Hamršmídem. V následujícím roce pokles zájmu o organizované cvičení pokračoval. Dříve tolik aktivní turistický oddíl přestal úplně pracovat. Navíc ke konci roku došlo k odtržení oddílu kopané od mateřské jednoty a vzniku samostatné organizace I. FC Batelov, zaměřené pouze na fotbal. Došlo k převedení sportovního areálu. Jediným vlastníkem se stal OÚ Batelov, který celý nově vybudovaný sportovní areál propůjčil k bezplatnému užívání nově vzniklému I. FC Batelov.

Sportovní klub Batelov řídí výbor ve složení: Ing. Jan Hamršmíd – předseda, Jana Čechová – jednatel, Ing. Milan Vybíral – revizor. Členové výboru: B. Chalupský a F. Paul. SK měl 90 členů – 45 mužů, 41 žen a 4 žáci. Aktivně cvičily starší ženy, mladší ženy, muži a rodiče s dětmi. V sokolovně bylo provedeno vymalování tělocvičny a rekonstrukce koupelny v bytě správce sokolovny, vybudováno nové WC pro ženy a sprchy pro muže. Výbor tělovýchovné jednoty byl doplněn o M. Korešovou a J. Trávníkovou. Slavnostní schůze k 80. výročí založení Sokola v Batelově se konala 18. prosince 1998. Zúčastnilo se jí 40 členů jednoty a zástupce výkonného výboru ČSTV, pan Jiří Šmrha. Počet členů TJ začíná pozvolna narůstat. V roce 1999 měl sportovní klub 164 členů – 81 mužů, 63 žen a 20 dětí a mládeže. Aktivně sportovali rodiče s dětmi – cvičitelkou J. Trávníková, ženy vedla L. Čechová, starší ženy M. Homolková a muže Ing. J. Hamršmíd. Výbor SK doplnil Ing. Milan Kohout. Vzhledem k nevyjasněné soudní při ČOS o majetek nedostává TJ žádné finanční dotace na údržbu tělocvičných zařízení. V roce 2002 byl nově ustanoven oddíl mažoretek pod vedením J. Zemanové a I. Buksové.

Ve sportovním klubu bylo v roce 2006 registrováno 144 členů – 57 mužů, 50 žen a 37 dětí a mládeže.

V tomto roce řídil TJ výbor ve složení: Ing. J. Hamršmíd – předseda, J. Čechová – jednatelka, F. Paul – revizor, L. Čechová – náčelnice. Členové výboru – Jana Zemanová, Zbyněk Chalupský, Jaroslav Reitermann a Jana Trávníková.

Rozhodnutím soudu z května 2006 byla budova sokolovny a hřiště převedena na Sokolskou župu plk. Švece. Tímto rozhodnutím byl ukončen dlouholetý restituční spor. Zástupci župy měli zájem o faktické obnovení činnosti Sokola Batelov, proto navrhli

přechod členů SK pod TJ Sokol. Ke konci roku 2006 byla svolána mimořádná valná hromada, na které bylo schváleno ukončit ke 31. 12. 2006 činnost Sportovního klubu Batelov. Členům klubu bylo doporučeno vstoupit do obnovené TJ Sokol Batelov. Této výzvy využilo 130 členů bývalého SK. Sokolská jednota má právo i nadále využívat sokolovnu i hřiště na základě smlouvy o správě majetku uzavřené se župou plk. Švece.

ROK 2007–2008

Dne 31. ledna 2007 se konala volební valná hromada, k tomuto datu měla jednota 110 zletilých členů. Za přítomnosti 17 delegátů byl zvolen na tříleté období výbor v tomto složení: Jan Hamršmíd – starosta, Jana Čechová – jednatelka, Marie Šuhajová – hospodář, Jana Trávníková – náčelnice, Jiří Vilímek – náčelník, Michal Haták, Bohumila Taclíková, Jana Zemanová členové. Kontrolní komisi vede Blanka Chadimová, členy jsou Marcela Korešová a Jaroslava Němcová.

Obnovená jednota měla 150 členů – 55 mužů, 55 žen a 40 dětí a mládeže. Aktivně cvičí rodiče s dětmi, velmi populární byl oddíl mažoretek, který vystupoval ve třech seskupeních. Ženy cvičí v oddílu kalanetika, muži hrají ve dvou skupinách nohejbal, organizují pravidelně turnaj trojic, dále hrají tenis.

Za finanční podpory Župy a obce Batelov jsme v roce 2007 zrealizovali rekonstrukci topení bytu správce, jeho oddělení od centrální kotelny. V tomto roce byly provedeny nátěry oken, plechové střechy, plotu a byla vymalována klubovna.

ZÁVĚR

Vážení sportovní přátelé,
vydáním této brožury jsme chtěli přiblížit začátky a vývoj tělovýchovného hnutí v Batelově. Chceme poděkovat všem občanům, kteří se o vznik a rozvoj tělovýchovy zasloužili. Byly to, jak již bylo napsáno, desítky a stovky cvičenců, cvičitelů, hráčů a funkcionářů, kteří položili základy tělovýchovy a sportu v Batelově a svým příkladem získali další příznivce.

Byli to také občané z Batelova a okolí, kteří svou dobrovolnou a obětavou prací vytvořili pro tuto sportovní činnost podmínky.

Díky všem můžeme připomenout devadesáté výročí naší tělovýchovné jednoty.

PŘÍLOHA

Rok 1955–1991 Spartak Batelov

Před druhou celostátní spartakiádou v roce 1960 došlo ke změně názvu naší jednoty. TJ Sokol byla nahrazena názvem TJ Spartak Batelov. Na druhé celostátní spartakiádě v roce 1960 cvičilo z naší tělovýchovné jednoty 12 zákyň, 12 žáků, 8 dorostenek, 18 žen a 14 mužů. Naši cvičenci cvičili před spartakiádou na secvicích v Třešti, Telči a Jihlavě. 12 žen a 10 mužů z naší TJ cvičilo i v družebním okrese v Sabinově a Dolném Kubíně na Slovensku.

Rok 1961 byl opět ve znamení výstavby. K sokolovně bylo přistavěno přísálí a byt pro správce tělocvičny.

O dokončení této stavby za 140 tisíc Kč se zasloužili zejména předseda jednoty J. Koloušek, R. Kadlec, M. Pelikán, Z. Dederera, R. Rychlý, S. Koloušek, V. a M. Paulové, M. Řezníček a další. V tomto období již projevují vyšší aktivitu oddíly kopané, ledního hokeje, odbíjené a házené, vedené M. Paulem, Z. Dederou, R. Rychlým, J. Vobrem a J. Tichým.

V květnu 1965 končí v sokolovně promítání filmů. Kino bylo přemístěno do nově otevřeného a nově vybaveného kulturního domu.

Na třetí celostátní spartakiádě v roce 1965 cvičilo 15 žen a 5 mužů. V období mezi spartakiádami se uskutečňovala každoročně tělovýchovná akademie, veřejné cvičební hodiny, pořádaly se lyžařské a sáňkařské závody, cvičenci se zúčastňovali atletických závodů a podobně. Hlavní propagátorkou a organizátorkou byla výše zmíněná paní učitelka M. Doležalová. Finanční prostředky se získávaly brigádami, sběrem šrotu a tanečními zábavami. V čele tělovýchovné jednoty v tomto období stáli Antonín Zavadilík a Miroslav Řezníček. V roce 1970 byl v TJ činný odbor základního cvičení, oddíly kopané, házené, odbíjené a ledního hokeje. Jednotu řídil výbor ve složení: Bedřich Jirků – předseda, M. Řezníček – místopředseda, Marie Dušková – pokladník, Drahuše Růžičková – jednatelka, Bohumil Chalupský, Kamil Krajíček, Miroslav Paul, Josef Hradecký, Alois Kučera, Rudolf Kadlec, Jan Beseda, Josef Komín a M. Doležalová. Členy revizní komise byli: Oldřich Chmel, Vilém

Paul a František Maryška. V tomto roce došlo k úpravě tělocvičny, byla odstraněna galerie, promítací kabina, ze které byl vybudován sklad a turistická ubytovna se 12 lůžky, zasypano a upraveno „propadliště“ před jevištěm.

V roce 1971 dochází ke změně ve vedení tělovýchovné jednoty. Předsedou TJ byl zvolen Zdeněk Deder, místopředsedou B. Jirků, členové výboru: M. Dušková, D. Růžičková, M. Doležalová, R. Kadlec, A. Kučera, S. Koloušek, B. Chalupský, J. Beseda, J. Irsa, P. Policar, R. Rychlý a A. Zavadilík. Sportovní oddíly zastupovali J. Hradecký, M. Paul a K. Krajíček. Přestal pracovat oddíl odbíjené. Pro vytápění tělocvičny byl zakoupen naftový tepelný agregát, odstěhoval se správce sokolovny R. Rychlý. Jeho povinností, byt a údržbu sokolovny převzal P. Policar. Aktivně pracují všechny oddíly – kopaná, házená, lední hokej a činnost obnovil oddíl odbíjené. Nejmasovějším odborem naší TJ je ZRTV. Cvičí žáci, žákyně, dorostenky, muži a ženy.

V roce 1974 byl zateplen strop tělocvičny a jeviště, vybudována nová kanalizace kolem celé budovy a přeložena střecha sokolovny. Každou, tedy i naši dobrovolnou organizaci, trápí finanční prostředky. Získávají je dle svých možností. V naší TJ to jsou taneční zábavy, ples, pronájem přísálí, ubytovna a samozřejmě příspěvky OV ČSTV a místního závodu Motorpal. Na výborové schůzi bylo odhlasováno vybudovat ve spolupráci s místním NV sportovní areál na místě bývalé hraběcí louky, později skládky odpadů. Zemědělská půda, kterou sportovní areál zabere, musí být od jejich majitelů vykoupena. Částku 500 000,- Kčs však nemá ani TJ ani MNV. Probíhají jednání, která by tento podstatný problém vyřešila.

Rok 1975 byl „spartakiádní“. Na spartakiádě v Praze cvičilo z naší TJ 10 žen a 11 mužů. Spartakiádě předcházela okrsková cvičení v Lukách n. J. a Telči. Okresní spartakiáda byla v Jihlavě. Jedno z prvních vystoupení před spartakiádou proběhlo i u nás v Batelově. 300 diváků i přes vytrvalý déšť bylo nadšeno cvičením všech složek, včetně skladeb, které nacvičila místní základní škola. Skladby tělovýchovné jednoty, 15 párů rodičů s dětmi, nacvičila M. Doležalová a J. Mináriková, skladbu 23 žen s kužely M. Dušková a skladbu 13 mužů B. Chalupský. Pracují všechny odbo-

ry a oddíly, nově i oddíl šachů, řízený A. Minárikem. Po vypovězení nájemní smlouvy na přísálí Interiérem Třešť bylo rozhodnuto vybudovat zde ubytovnu se 32 lůžky. Na dokončení této akce se nejvíce podíleli: J. Hradecký, J. Jirků, P. Policar a R. Rychlý. Na moderní vybavení ubytovny se podařilo získat od OV ČSTV a ONV v Jihlavě dotaci ve výši 67 tisíc korun. Tělovýchovnou jednotu řídil výbor ve stejném složení. TJ má v tomto roce 216 členů – 104 mužů, 41 žen, 20 dorostenců, 5 dorostenek a 46 žáků a žákyň. S výstavbou sportovního areálu a hasičské zbrojnice v „Paďousích“ se nezačalo.

I v dalších letech patřila TJ k neaktivnějším složkám v Batelově. Mimo sportovní zaměření, tělocvičné akademie, vylepšovala zařízení sokolovny a jejího okolí, pořádala taneční zábavy, apod. V roce 1977 byla ze staré šatny a bývalých záchodů přestavěna klubovna TJ. V roce 1978 řídil tělovýchovnou jednotu výbor s předsedou R. Rychlým, J. Irsou, J. Čechovou, B. Jirků, Z. Dederou, P. Policarem, J. Hamršmídem, J. Bílou, K. Frajovou, F. Paulem, J. Besedou, B. Burdou, K. Barákem, B. Chalupským a J. Hradeckým. Na konci roku 1978 se ze sokolovny odstěhoval dosavadní správce P. Policar a byl nahrazen J. Kotounem.

Spartakiádní rok 1980. Všechny TJ se pilně připravovaly. V Batelově byla uspořádaná místní spartakiáda 9. května. Na pečlivě připraveném sokolském cvičišti a upraveném okolí sokolovny obdivovalo 500 diváků cvičení 15 dvojic rodičů s dětmi, 60 nejmladších chlapců a děvčat, 32 mladších žákyň, 24 mladších žáků, 36 starších žákyň a 24 starších žáků. Cvičilo rovněž 24 žen a 14 mužů. Na Strahově pak reprezentovalo Batelov z naší TJ 10 žen a 9 mužů. V roce 1981 přibyl ke stávajícímu odboru ZRTV a oddílům také oddíl turistický. Měl zpočátku 29 členů a o jeho činnost se zasloužil především Jan Svatek. Mimo jiné uspořádal tento oddíl první ročník dálkového pochodu „O batelovskou pečeť“. V zimě se uskutečnily sánkařské a lyžařské závody. Aktivním lyžařem naší TJ je Ing. Jan Hamršmíd, který se pravidelně zúčastňuje známé „Jizerské padesátky“. Předsedou nově zvoleného výboru byl Z. Dederá, místopředsedou P. Policar, jednatelkou J. Čechová, hospodářem Ing. J. Hamršmíd. Členy výboru byli: L. Kysela, F. Paul, F. Mezera, M. Jandová, B. Jirků, B. Chalupský, J. Kubálek, J. Svatek,

J. Reitermann, M. Havlová a L. Doležal. Revizní komise pracovala ve složení: R. Rychlý, J. Beseda a J. Kopačka.

Mimo pronajímání ubytovny získává TJ finanční prostředky také nákladní dopravou. Autem obětavě jezdí L. Janoušek. Stav členů TJ se pohybuje okolo čísla 270, z toho 62 dorostu a žactva. TJ má 11 cvičitelů, 10 trenérů a 8 rozhodčích. Ocenění OV ČSTV byli medailí Dr. Tyrše M. Doležalová a oceněním za rozvoj tělesné výchovy V. Paul, B. Chalupský a M. Vybíralová.

Rok 1985 byl opět rokem spartakiády. V tělovýchovné jednotě nacvičovali své skladby rodiče s dětmi, vedení J. Minárikovou a J. Bílou, ženy pod vedením náčelnice M. Duškové a muži vedení náčelníkem B. Chalupským. Žákovské složky nacvičovaly své skladby při základní škole. Naše místní spartakiáda se uskutečnila 8. května. 400 divákům se představilo celkem 296 cvičenců. Po „secvicích“ v Jihlavě-Bedřichově, Lukách n. J. a Telči se naši cvičenci představili na okresní spartakiádě v Jihlavě. Do Prahy odjelo cvičit z naší TJ 20 žen a 12 mužů. Jejich vystoupení na Strahově sledovalo i 18 zasloužilých členů TJ a ženy, které vzhledem ke sníženému počtu cvičenců nemohly vystupovat. Všem naše jednota zakoupila vstupenky a zajistila dopravu. I v tomto roce pracovaly aktivně všechny odbory a oddíly TJ. Oddíl turistiky uspořádal zájezd do Západních Tater – Roháčů. Okresních soutěží se pro malý počet členů nezúčastnil oddíl šachů. V sokolovně byl modernizován vestibul, šatny, sociální zařízení a vyměněna elektroinstalace v celé budově. Radostnou zprávou je započetí prací na výstavbě sportovního areálu. V dalším roce byl vykopán pod předsálím sokolovny nový velký sklep (kotelna a uhelna), v celé budově bylo zavedeno ústřední vytápění a položena nová dlažba. Jeviště bylo sníženo do úrovně podlahy tělocvičny a pod ním vybudována další společenská místnost s krbem. Na této náročné výstavbě se největší měrou podíleli: Z. Deder, R. Rychlý, V., M. a F. Paulovi, S. Čech, P. Policar, M. Vybíral, J. Reitermann, S. Šprinar, J. Svatek, M. Kohout, B. Chalupský, F. Paulát a řada dalších. Předsedou TJ byl P. Policar, místopředsedou S. Šprinar, jednatelkou J. Čechová, hospodářem Ing. J. Hamršmíd, pokladníkem Ing. M. Kohout. Členy výboru byli: B. Jirků, F. Paul, F. Mezera, L. Kysela, B. Chalupský, Z. Deder, J. Svatek, J. Kubálek, J. Reitermann. J. Jíchová,

F. Plachý a Ing. J. Ondřejka. Revizní komise: R. Rychlý, J. Beseda a Ing. M. Vybíral. Aktivně pracuje 5 odborů a oddílů, celkem 21 družstev. Oddíl šachů se do soutěží nezapojuje. TJ měla 362 členů, z toho 128 mužů, 83 žen a 149 dorostu a žáků.

Pro naši TJ byl slavnostní rok 1988, významné sedmdesátileté výročí založení tělovýchovné organizace v Batelově. K tomuto výročí byla zaměřena veškerá činnost TJ. 6. května se uskutečnila tělovýchovná akademie, na které vystoupilo 65 cvičenců, oddíly kopané a házené uspořádaly turnaje, turisté další ročník pochodu „O batelovskou pečeť“. Na slavnostní schůzi TJ v červnu byli pozváni i bývalí členové jednoty, připravena výstava fotografií zachycujících činnost jednotlivých oddílů a odborů naší TJ, odměnění zasloužilí členové jednoty. K tomuto výročí byla TJ vydána brožura stručně popisující historii i současnost TJ.

I v tomto roce se pracovalo na výstavbě sportovního areálu v „Paďousích“.

PŘEHLED ČLENŮ VÝBORU

Starostové:

Stránský Josef	1918–1928	
Koloušek Josef	1929	
Roháček Václav	1930	
Kožešník Antonín	1931–1933	
Tomáš Antonín	1934–1941	
	1941–1945	2. světová válka, činnost zastavena
Tomáš Antonín	1945–	
Koloušek Josef	1952	
	1952–1991	období komunistického režimu, činnost zastavena
Dedera Zdeněk	1991–1999	
Novák Milan	1999–2006	
Hamršmíd Jan	2007–dosud	

Náčelníci:

Herza Oskar	1918–1919	
Paul Jindřich	1920	
Doskočil František	1921	
Poster Josef	1922–1924	
Bečvář Aleš	1925	
Poster Josef	1926–1929	
Zeman Jan	1930	
Doležal František	1931–1941	
	1941–1945	2. světová válka, činnost zastavena
Doležal František	1945–1947	
	1952–1991	období komunistického režimu, činnost zastavena
	1991–2006	náčelník nebyl zvolen
Vilímek Jiří	2007 – dosud	

Náčelnice:

Popková Marie	1919	
Herzová Marie	1920	
Švejdová Františka	1921–1924	
Frauknechtová Marie	1925–1927	
Včelařová Ludmila	1928	
Zemanová Marie	1929–1930	
Bílková Božena	1931	
Riedlová-Doležalová M.	1932–1941	
	1941–1945	2. světová válka, činnost zastavena
Doležalová Marie	1945–1947	
	1952–1991	období komunistického režimu, činnost zastavena
	1991–2006	funkce nebyla ustavena
Trávníková Jana	2007– dosud	

Vzdělavatelé:

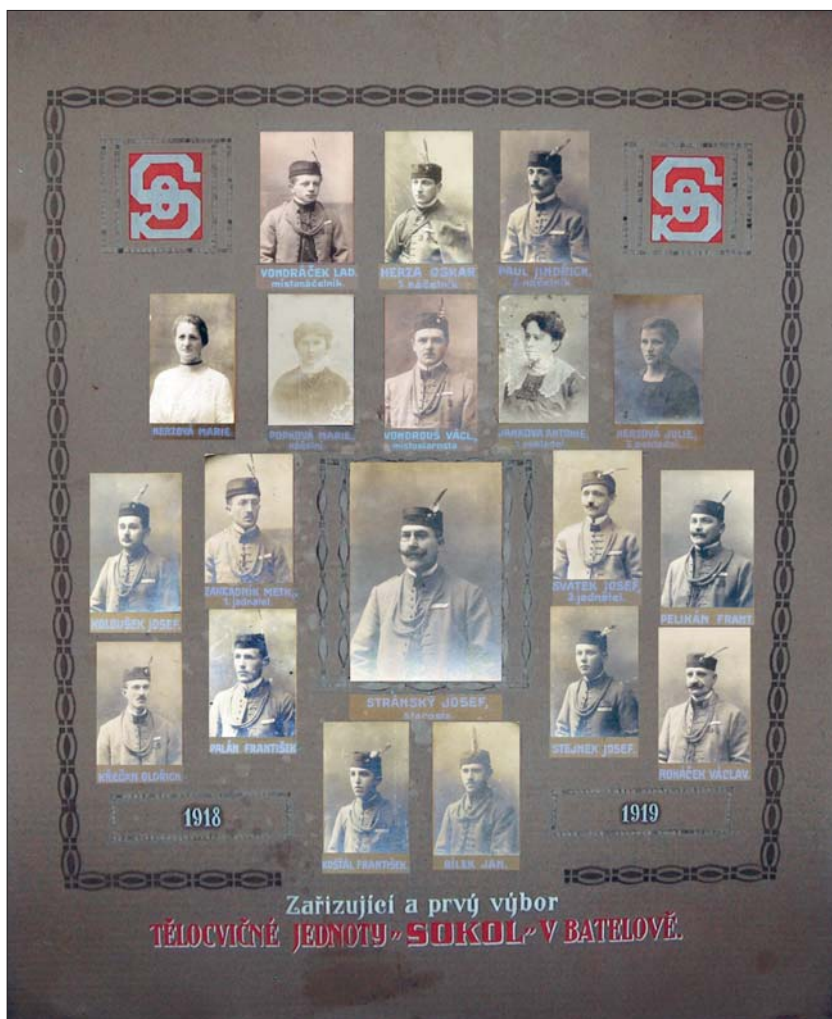
Stránský Josef	1920	
Vondráček Ladislav	1921	
Bílková Marie	1922	
Loula Jan	1923	
Stejnek Josef	1924	
Poster Josef	1925	
Šiman Jan	1926–1941	
	1941–1945	2. světová válka, činnost zastavena
Doležal František	1945–1946	
Bílková Božena	1947	
	1952–1991	období komunistického režimu, činnost zastavena
	1991 –	funkce dosud nebyla ustavena

Jednatelé:

Zahradník Methoděj	1918
--------------------	------

Svatek Josef	1919	
Koloušek Josef	1920–1924	
Stejnek Josef	1925	
Laiske Miroslav	1926	
Koloušek Josef	1927–1928	
Tomáš Antonín	1929	
Paul Jindřich	1930	
Roháček Václav	1931	
Zeman Jan	1932	
Doležal František	1933	
Paul Jindřich	1934–1936	
Jirešová Julie	1937–1939	
Roháček Václav	1940–1941	
	1941–1945	2. světová válka, činnost zastavena
Roháček Václav	1945	
Vařbucha Antonín	1946	
Čech Josef	1947	
	1952–1991	období komunistického režimu, činnost zastavena
	1991–2006	nebyla ustavena
Čechová Jana	2007–	dosud

Tablo – zařizující a prvý výbor

Sokolovna, původní budova, r. 1925

*Žávodní družstvo, r. 1923
Svatek, Beseda, Poster, Plešák, Stoklasa, Vítů
Chaloupka, Herza
Pachta, Nováček, Nováček*

Tělocvičná akademie, r. 1928

*Účastníci předstevové štafety, Jihlava, r. 1931
(vpředu M. Doležalová)*

Cvičitelský sbor, r. 1932

Cvičenky akademie, r. 1932
Žirešová, Prášilová, Včelařová
Kuličková, Prchlíková, Machová, Včelařová
Doskočilová M., Zahradníková, Doležalová M., Žemanová M.

*Družstvo žen v Dolní Cerekvi, r. 1934
Žemanová M., Machová J., Riedlová M., Tvardyová M., Pelikánová J.*

*Okrskové cvičení, Jihlava, průvod – r. 1936
Zleva: Paul V., Šimek Jar., čelo: Vítů Fr., Veselý Josef, Pelikán J., velitel: Doležal Fr.*

Sokolský den, r. 1945

*žleva: Novická V. a M., Škutová A., Doležalová Vl., Blažková M., Doležalová M.,
Vyvadilová M., Čermáková A., Chalupská L., Lazárková M., Salavová M.*

Okrskové cvičení v Novém Rychnově, ženy, r. 1946

*?, Palánová V., Nováková J., Tesařová J., Procházková M., Suchá,
Homolková A., Macháčková
Hradecká V., Doležalová Vl., Vyvadilová M., Tomíšková, Prokopová*

*Okrskové cvičení v Batelově, r. 1947
Čelo průvodu: praporečník Žeman J., starosta A. Tomáš*

Ženy a dorostenky

Herzová J., Doskočilová M., Chalupská L. Bečvářová L., Kořínková M., Stejnková M.

Vstup na sokolskou zahradu

Předletové vystoupení v Třebíči, r. 1947

*Muži: Novotný R., Pelikán J., Doležal Fr., Herza K., Homolka J., Dedera Žd.,
Doubek Fr., Koloušek St., Hamršmíd J., Herza Ol, Stejnek R., Palán M.*

*Ženy: Homolková A., Kyselová L., Houčková Fr., ?, Tesařová J., Doležalová M.,
Pelikánová, ?, Macháčková D., Procházková, Plešáková J.
Nováková J., Filová J., Hradecká V., Herzová J., Menšíková A., Doležalová Vl.,
Šuhajová M.*

Dorostenci s cvičitelem Fr. Doležalem, Třeboň, r. 1947

*Praha – XI. slet, r. 1948
Odjezd z nádraží v Batelově*

*Účastníci sletu – muži
Homolka J., Palán M., Herza K., Dedera Žd., Stejnek R., Koloušek St., Policar K.
Hamršmíd J., ?, Novotný R., Herza O.*

*Dorostenci s cvičitelem R. Novotným
Stoklasa M., Růžička J., Stoklasa J., Trávníček L., Novotný R., Homolka O.
Dvořák L., Círhan O., Koudelka L.
Chaloupka L., Maryška K.*

*Oslava 125 let narodení plk. Švece – Čenkov, r. 2008
Čelo průvodu s praporem TĚ Sokol Batelov*

Jižní pohled na sokolovnu

Vstupní vestibul

Tělocvična

Žasedací místnost

**Při příležitosti 90. výročí založení T. J. Sokola Batelov
vydal T. J. Sokol Batelov v roce 2009**

Autor textu

Pavel Polícar

Redakční rada

Ing. Jan Hamršmíd, Pavel Polícar, Jana Čechová a Jiří Vilímek

Sazba a tisk

Nová tiskárna Pelhřimov, spol. s r. o.

www.ntp.cz

Náklad 250 výtisků